

„Három esztendő vagy 300 év?” Megjegyzések a DAI 38. fejezete időviszonyaihoz

Tóth Sándor László

SZTE BTK Történeti Intézet

Középkori és Kora Újkori Magyar Történeti Tanszék

Az előadás a VII. (Bíborbanszületett) Konstantin bizánci császár uralkodása alatt, 948/952 között egybeszerkesztett, *De administrando imperio* (DAI) című műve, 38. fejezetének időviszonyait elemzi a DAI legrégebbi kézírata (Codex Parisinus Graecus 2009.) alapján. Az időhatározók közül hat a honfoglalás előtti „régmúlta” vonatkozó relatív időmeghatározást ad. Ezek a következők: „*régen*” – a türkök/magyarok Kazáriához közeli, levediai megtelepedése; „*abban az időben*” – a szavartoi aszfaloi-nak is nevezett nép levediai élete, politikai szerkezete; „*három esztendeig*” együtt éltek és harcoltak a kazárokkal; a kangarbesenyő támadás után a Levedi vezette rész Etelközben telepedett le, és „*kevés idő múltával*” Levedi a kagán hívására Kazáriába látogatott. Mivel Levedi a kagáni ajánlatot nem fogadta el, Etelközben fejedelemválasztásra került sor. A fejedelemválasztás után, „*néhány év/bizonyos idő múlva*” a besenyők a magyarokat elűzték Árpád fejedelemmel együtt, és sor került Morávia elfoglalására, a honfoglalásra. A besenyők helyén „*abban az időben*”, a honfoglalás előtt a magyarok laktak (öt folyó vidéke, Etelköz). Egyedül a sokat vitatott, paleográfiai (betűszám) és tartalmi okokból megkérdőjelezett ’három esztendeig’ kifejezés ad konkrét időtartamot. A kéziratban betűvel kiírt szám alapján az időtartam egyértelmű, nem lehet ezt nagyobb intervallummal helyettesíteni (30, 33, 200, 300 év). A ’három esztendő’ időbeli behatárolása (859-861 között, vagy 870/880 körül?) kérdéses. Az előadás a többi időmeghatározás időbeli behatárolását is megkísérli, a 38. caput tartalma (2 vezető generáció) és más források (besenyő háborúk időpontja) segítségével.